

Γράφει ο Δημήτριος Καμπούρης*

Η παραγωγικότητα του Τομέα Γεωργίας στους Νομούς Λάρισας και Σερρών

* Μια πρώτη προσέγγιση

1. Σκοπός

Ο τομέας της γεωργίας ανέκαθεν αποτελούσε βασικό πυλώνα της ελληνικής οικονομίας, ιδιαίτερα σε περιοχές με έντονο αγροτικό χαρακτήρα, όπως οι Νομοί Λάρισας και Σερρών. Οι δύο αυτοί νομοί διακρίνονται για τη σημαντική τους συμβολή στον πρωτογενή τομέα, με τον γεωργικό κλάδο να καταγράφει, ιδίως στο παρελθόν, υψηλά ποσοστά συμμετοχής στο συνολικό ΑΕΠ τους.

Στο παρόν άρθρο, αρχικά παρουσιάζονται συνοπτικά τα βασικά οικονομικά μεγέθη των δύο νομών, με έμφαση στα δεδομένα που σχετίζονται με τη γεωργία. Ακολουθεί θεωρητική προσέγγιση της έννοιας της παραγωγικότητας και στις κατηγορίες αυτές.

Ωστόσο, το κύριο αντικείμενο του άρθρου αφορά στη μέτρηση της γεωργικής παραγωγικότητας στους Νομούς Λάρισας και Σερρών.

2. Η έννοια της παραγωγικότητας και διακρίσεις αυτής

Με τον όρο παραγωγικότητα εννοούμε τη σχέση (ηλικία) των εκρών -προϊόντων παραγόμενης αξίας και των εισροών, δηλαδή των πόρων που χρησιμοποιήθηκαν για την παραγωγή συγκεκριμένης αξίας. Οι διαθέσιμοι πόροι περιλαμβάνουν την εργασία και στη συγκεκριμένη περίπτωση τον αριθμό των απασχολούμενων, την καλλιεργούμενη αγροτική γη (εκτάσεις) και το κεφάλαιο (ο εξοπλισμός που χρησιμοποιείται). Έτσι, με βάση τους τρεις παραγωγικούς συντελεστές, έχουμε τις παρακάτω κατηγορίες παραγωγικότητας:

Α. Παραγωγικότητα της Εργασίας=(Γεωργικό προϊόν)/Απασχολούμενοι.

Β. Παραγωγικότητα της Γης=(Γεωργικό προϊόν)/(Καλλιεργούμενες εκτάσεις).

Γ. Παραγωγικότητα Εξοπλισμού (κεφαλαίου)=(Γεωργικό προϊόν)/Κεφάλαιο. Λόγω της απουσίας διαθέσιμων και αξιόπιστων στοιχείων αναφορικά με το ύψος και τη φύση του γεωργικού κεφαλαίου (π.χ. μηχανήματα, υποδομές, τεχνολο-

γικός εξοπλισμός), η προσέγγιση για τον προσδιορισμό της παραγωγικότητας στη γεωργία βασίζεται αποκλειστικά στους δύο βασικούς παραγωγικούς συντελεστές για τους οποίους υπάρχουν δεδομένα: την εργασία και τη γη, δηλαδή τις καλλιεργούμενες εκτάσεις.

3. Η οικονομική ταυτότητα των δύο νομών

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται μια σειρά στοιχείων που αφορούν βασικά οικονομικά μεγέθη των δύο νομών. Τα στοιχεία αυτά μας επιτρέπουν αφενός μεν να προβούμε σε διάφορες αξιολογικές συγκρίσεις, αφετέρου δε να προβούμε στον προσδιορισμό των δεικτών που αφορούν στην παραγωγικότητα του τομέα της Γεωργίας.

Η πρώτη και ουσιαστική διαπίστωση είναι ότι από πλευράς πληθυσμού ο πληθυσμός του Νομού Σερρών αντιστοιχεί στο 56,3% του πληθυσμού του Νομού Λάρισας και φαίνεται γερασμένος, αφού ο ενεργός πληθυσμός αντιστοιχεί στο 38% του πληθυσμού έναντι του Νομού Λάρισας 42%. Οι απασχολούμενοι στον τομέα γεωργίας (πρωτογενής τομέας) στον Νομό Σερρών ως ποσοστό του ενεργού πληθυσμού ανέρχονται στο 19% έναντι του Νομού Λάρισας 15%. Οι καλλιεργούμενες εκτάσεις σε στρέμματα ως ποσοστό της χώρας στον Νομό

Λάρισας αντιπροσωπεύουν το 7%, ενώ στον Νομό Σερρών το 5%, στη δεσφαιολογική σχέση μεταξύ των νομών οι εκτάσεις του Νομού Σερρών αντιστοιχούν 66,7%.

Τέλος, η ακαθάριστη προστιθέμενη αξία του πρωτογενούς τομέα του Νομού Σερρών είναι μόλις το 36,3% του Νομού Λάρισας.

(πίνακας 1, πίνακας 2)

4. Η παραγωγικότητα της γεωργίας

Με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία των δύο νομών, όπως αυτά αποτυπώνονται στον σχετικό πίνακα, μπορούμε τώρα να προσδιορίσουμε την παραγωγικότητα της γεωργίας για τους δύο νομούς. Όπως προαναφέραμε, η παραγωγικότητα της γεωργίας θα υπολογιστεί στους δύο συντελεστές της παραγωγικής διαδικασίας εργασία και γη (καλλιεργούμενες εκτάσεις).

Από την ανάγνωση του σχετικού πίνακα προκύπτουν οι παρακάτω αξιολογικές διαπιστώσεις:

(1) Σε ό,τι αφορά την παραγωγικότητα της εργασίας στη Γεωργία, παρατηρούμε ότι ο Νομός Λάρισας ξεπερνά κατά πολύ τον μέσο όρο της χώρας και μάλιστα σε ποσοστό 123% πάνω από αυτό.

(2) Στον Νομό Σερρών μπορεί να βρίσκεται πάνω από τον μέσο όρο της χώρας, αλλά στην περίπτωση αυτήν το ποσοστό

είναι της τάξεως του 20,9%.

(3) Η σύγκριση της παραγωγικότητας των δύο νομών δείχνει ότι ο Νομός Σερρών έχει μόλις το 54,2% της παραγωγικότητας της Λάρισας.

(4) Αναφορικά με την παραγωγικότητα της γης (κεφαλαίου), ο Νομός Λάρισας υπερέρχει του εθνικού μέσου όρου κατά 36,8% και πάνω από τον Νομό Σερρών κατά 82%.

(5) Ο Νομός Σερρών στην παραγωγικότητα της γης είναι κάτω από τον μέσο όρο κατά 24,7%, ενώ σε σχέση με τον Νομό Λάρισας είναι στο 55,1%.

(πίνακας 3)

Συμπεράσματα

Από την ανάλυση που προηγήθηκε και τους σχετικούς δείκτες που προσδιορίστηκαν, φαίνεται ότι ο Νομός Λάρισας είναι πιο παραγωγικός τόσο από τον Νομό Σερρών όσο και από τον μέσο όρο της χώρας. Ο Νομός Σερρών μπορεί να εμφανίζει ικανοποιητική επίδοση στην παραγωγικότητα της εργασίας, ωστόσο φαίνεται να υστερεί σημαντικά στην παραγωγικότητα κεφαλαίου (γης). Οι διαφορές αυτές που παρουσιάζονται πιθανόν να οφείλονται στους παρακάτω λόγους:

(α) Τον διαφορετικό βαθμό εκμηχάνισης (χρήση τεχνολογίας).

(β) Τα έργα υποδομής, άρδευσης, έργα πρόσβασης στις καλλιεργούμενες εκτάσεις.

(γ) Στις διαφορετικές καλλιεργείες.

Γενικά, η παραγωγικότητα της Γεωργίας είναι χαμηλή και φθίνει διαχρονικά σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ο Νομός Λάρισας ξεχωρίζει σε ό,τι αφορά τη γεωργική παραγωγικότητα και δεν επιλέχθηκε τυχαία. Αντιθέτως, ο Νομός Σερρών φαίνεται να αντιμετωπίζει σημαντικές δυσκολίες στην αποτελεσματική αξιοποίηση της καλλιεργούμενης γης.

* Ο Δημήτριος Γ. Καμπούρης είναι Διδάκτορας του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Ειδικός Επιστήμονας σε θέματα Χρηματοοικονομικής Διοίκησης, Επενδύσεων και Εξυγίανσης Επιχειρήσεων

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ ΛΑΡΙΣΑΣ ΚΑΙ ΣΕΡΡΩΝ

ΜΕΓΕΘΗ	Ν.ΛΑΡΙΣΑΣ	Ν.ΣΕΡΡΩΝ	Ν.ΣΕΡΡΩΝ / Ν.ΛΑΡΙΣΑΣ	ΕΛΛΑΔΑ
Μόνιμος Πληθυσμός	268.962	151.317	56,3%	10.482.487
Οικονομικά Ενεργός πληθυσμός	114.075	58.870	51,6%	4.645.760
Απασχολούμενοι	98.026	48.726	49,7%	3.986.515
Απασχολούμενοι στο πρωτογενή τομέα	17.237	11.505	66,7%	364.124
Απασχολούμενοι στο δευτερογενή τομέα	16.270	6.743	41,4%	594.601
Απασχολούμενοι στο τριτογενή τομέα	64.519	30.478	47,2%	3.027.790
Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (ΑΠΑ) Σύνολο	3.876	1.810	46,7%	183.408
ΑΠΑ Πρωτογενή τομέα	824	299	36,3%	7.801
ΑΠΑ Δευτερογενή τομέα	717	286	39,9%	34.707
ΑΠΑ Τριτογενή τομέα	2.335	1.225	52,5%	140.900
Καλλιεργούμενες εκτάσεις(σε στρέμματα) (Αροτραίες, Κηπευτικές, Δενδρώδεις,Αμπέλια και σταφιδάμπελα)	2.082.662	1.367.918	65,7%	26.968.106

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, ΑΠΑ έτους 2022, Πληθυσμός,Απασχολούμενοι: 2021 απογραφή, στρέμματα: 2021

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

στρέμματα: 2021

ΜΕΓΕΘΗ	Ν.ΛΑΡΙΣΑΣ / ΕΛΛΑΔΑ	Ν.ΣΕΡΡΩΝ / ΕΛΛΑΔΑ
Μόνιμος Πληθυσμός	2,6%	1,4%
Οικονομικά Ενεργός πληθυσμός	2,5%	1,3%
Απασχολούμενοι	2,5%	1,2%
Απασχολούμενοι στο πρωτογενή τομέα	4,7%	3,2%
Απασχολούμενοι στο δευτερογενή τομέα	2,7%	1,1%
Απασχολούμενοι στο τριτογενή τομέα	2,1%	1,0%
Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (ΑΠΑ) Σύνολο	2,1%	1,0%
ΑΠΑ Πρωτογενή τομέα	10,6%	3,8%
ΑΠΑ Δευτερογενή τομέα	2,1%	0,8%
ΑΠΑ Τριτογενή τομέα	1,7%	0,9%
Καλλιεργούμενες εκτάσεις(σε στρέμματα) (Αροτραίες, Κηπευτικές, Δενδρώδεις,Αμπέλια και σταφιδάμπελα)	7,7%	5,1%

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

Η ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ:

ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ (ΓΗΣ)

ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑ	Δείκτης	Ν.ΣΕΡΡΩΝ	Ν.ΛΑΡΙΣΑΣ	ΕΛΛΑΔΑ
1. Εργασία =	Ακαθαρ.Προστιθ.Αξία 1γενή τομέα Απασχολούμενοι στη Γεωργία	25.902	47.796	21.424
2. Κεφαλαίο =	Ακαθαρ.Προστιθ.Αξία 1γενή τομέα Καλλιεργούμενα Στρέμματα	217,849	395,583	289,268

ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑ	Δείκτης	Σέρρες/Λάρισα	Σέρρες/Ελλάδα	Λάρισα / Ελλάδα
1. Εργασία =	Ακαθαρ.Προστιθ.Αξία 1γενή τομέα Απασχολούμενοι στη Γεωργία	54,2%	120,9%	223,1%
2. Κεφαλαίο =	Ακαθαρ.Προστιθ.Αξία 1γενή τομέα Καλλιεργούμενα Στρέμματα	55,1%	75,3%	136,8%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, ΑΠΑ έτους 2022, Απασχολούμενοι: 2021 απογραφή, στρέμματα: 2021